

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาประเทศ ในระยะที่ผ่านมาเป็นการพัฒนาที่เน้นการสร้างอัตรา ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลักโดยขาดความตระหนักถึงข้อจำกัดทางทรัพยากรธรรมชาติ และผลกระทบทางลบต่อคน สังคมและสิ่งแวดล้อม ถึงแม้ว่าผลจากการพัฒนาจะประสบผลสำเร็จหลายเรื่องเช่น บริการพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจและสังคม กระจายไปทั่วประเทศ ส่งผลให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการสังคมได้อย่างทั่วถึงมากขึ้น คนไทยมีอายุยืนยาวขึ้น เนื่องจากการพัฒนาการสาธารณสุขดีขึ้น แต่การที่สังคมไทย ตกอยู่ในกระแสวัตถุนิยมและบริโภคนิยม การเป็นสังคมเมืองเพิ่มขึ้น ทำให้วิถีชีวิตของคนไทย เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบทางสังคมตามมามากมายส่งผลให้มี ปัญหาความขัดแย้งของคนในสังคมที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ค่านิยมและพฤติกรรมกรรมการบริโภคเลียนแบบ วัฒนธรรมต่างชาติ ทำให้เกิดความฟุ้งเฟ้อ ฟุ้งเฟ้อ และมีส่วนทำลาย ภูมิปัญญาวัฒนธรรมดี ๆ ที่มีอยู่ ความไร้ระเบียบวินัย ไม่เคารพกติกาของสังคมและชาติจิตสำนึกต่อส่วนรวม ปัญหาการใช้เทคโนโลยีติดต่อสื่อสารสมัยใหม่ไปเพื่อการล่อลวงและมิชอบเป็นต้น รวมทั้งระบบการศึกษาที่ยังไม่สามารถสร้างคนให้มีทักษะชีวิตรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกการพัฒนาประเทศทางด้านสังคมเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว และกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เข้ามามีอิทธิพลต่อ วิถีชีวิตของคน และสังคมไทย เพื่อสร้างสังคมให้เป็นสังคมที่มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนนับเป็นเรื่องท้าทายของภาครัฐ เพราะเป็นการแก้ปัญหาองค์รวมและปัญหาเชิงระบบ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2550, หน้า 4)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้มีบทบัญญัติในมาตรา 66 บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรม อันดีของท้องถิ่น และของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพ อย่างสมดุลและยั่งยืน (สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2550, หน้า18)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่2) พุทธศักราช 2545 (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 14-16) ในมาตรา 7 กล่าวว่า กระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องให้ผู้เรียนมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติรวมทั้งส่งเสริมด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาและยังสนับสนุนให้ครูจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นใช้ ในกิจกรรมการเรียนการสอน และในมาตรา 24 (1)

ได้กำหนดให้สถานศึกษาจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และมาตรา 27 ได้กำหนดไว้ว่า ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ และให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้จัดทำสาระของหลักสูตรเองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาของชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละท้องถิ่น แสดงให้เห็นว่าชุมชนต้องเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา การเรียนการสอนของท้องถิ่น เพื่อสนองต่อความต้องการของชุมชนเป็นการเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาให้เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในด้านต่างๆ ซึ่งมีความสอดคล้องกับ ดารัตน์ พุสดี (2541, หน้า 1-2) ที่กล่าวว่า ความสำคัญและความจำเป็นในการอนุรักษ์ ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของชาติ ซึ่ง ดนตรี เป็นศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญแขนงหนึ่งที่คงคุณค่าแห่งความเป็นไทยได้อย่างแท้จริงทั้งนี้เนื่องจากดนตรีเป็นศิลปวัฒนธรรมที่สามารถถ่ายทอดขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ดนตรีอันเป็นศิลปะการแสดงพื้นบ้านซึ่งเป็นเอกลักษณ์อันทรงคุณค่าของสังคมนั้นๆ การสืบทอดวัฒนธรรมดนตรีของไทยเท่าที่ผ่านมานั้น พบว่าดนตรีไทยไม่ค่อยได้รับความสนใจและความนิยมจากคนรุ่นใหม่ ทั้งนี้เป็นผลมาจากกระแสความนิยมดนตรีต่างชาติ ที่เผยแพร่เข้ามาอย่างต่อเนื่องทางสื่อมวลชนแขนงต่างๆ ทำให้ดนตรีพื้นบ้านของไทยถูกแทนที่ด้วยเครื่องดนตรีสากลสมัยใหม่ บทบาทหน้าที่ของดนตรีพื้นบ้านที่เคยมีมาแต่เดิมก็เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ดนตรีซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่นนับวันจะสูญหายไป และได้สอดคล้องกับคำกล่าวของ จีระพันธ์ อ่อนเถื่อน (2549, หน้า 1) ที่ว่าการรับเอาวัฒนธรรมใหม่ที่ไหลเข้ามาในชุมชนพร้อมกับความเจริญทางเศรษฐกิจ ทำให้วิถีปฏิบัติที่เคยเป็นไปตามภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้ผ่านการเลือกสรร กลั่นกรอง และประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับสภาพการดำรงชีวิตของชุมชน ได้ถูกละเลยจนวิถีปฏิบัติที่ดั้งเดิมถูกลบเลือนและสูญหายไปจากชุมชน

จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีวิสัยทัศน์ หลักการ และจุดหมายที่ส่งเสริมการกระจายอำนาจทางการศึกษา ทำให้ท้องถิ่นและสถานศึกษามีส่วนร่วมและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น พร้อมทั้งมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย รวมทั้งจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้ทุกสถานศึกษาต้องจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์การเรียนรู้ ให้กว้างขวางหลากหลายทั้งด้านวิชาการและด้านอาชีพ การสร้างบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย ศักยภาพ เจตคติ ค่านิยม

คุณธรรม จริยธรรม ซึ่งนำไปสู่การดำรงชีวิตในสังคมประชาธิปไตย ที่ส่งเสริมให้เคารพในสิทธิ เสรีภาพ ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ประพฤติปฏิบัติตนอย่างมีคุณค่าและเป็น ประโยชน์ต่อประเทศชาติ โดยเน้นการปฏิบัติด้วยตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน, 2551, หน้า4-5)

ไพฑูรย์ พงศบุตร (2551, หน้า 195-196) กล่าวไว้ว่า ศิลปะสาขาที่เกี่ยวข้องกับ ภูมิปัญญาชาวบ้านมากที่สุดคือศิลปะการแสดง โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเภทเพลงพื้นบ้าน ดนตรี พื้นบ้าน เพลงลูกทุ่ง หมอลำ ลิเก ที่น่าสนใจคือจังหวัดสุพรรณบุรีเป็นบ้านเกิดของศิลปิน แห่งชาติสาขาศิลปะการแสดง ที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักหลายคน อาทิ นางบัวผัน จันทรศรี(เพลง พื้นบ้าน) นายแจ้ง คล้ายสีทอง (ดนตรีพื้นบ้านและลิเก) นายไวพจน์ สุกุลณี (เพลงพื้นบ้านและ เพลงลูกทุ่ง) นางเกสียว เสร็จกิจ หรือขวัญจิต ศรีประจันต์ (เพลงพื้นบ้าน) รวมทั้งศิลปินอีก 2 คน ซึ่งได้รับการยกย่องอย่างสูงในวงการเพลงลูกทุ่ง คือนายสุรพล สมบัติเจริญ ได้รับสมญาเป็น “ราชาเพลงลูกทุ่งไทย” และ นางรำพึง จิตรหาญ หรือ พุ่มพวง ดวงจันทร์ ได้รับสมญาเป็น “ราชินีเพลงลูกทุ่งไทย” และภูมิปัญญาชาวบ้านยังเป็นมรดกตกทอดมากันยาวนาน เป็นสิ่งที่ เป็นเอกลักษณ์ของคนไทยในระดับท้องถิ่น โดยบางอย่างได้พัฒนาไปถึงภูมิปัญญาในระดับประเทศ ดังนั้นคนไทยทุกคนจึงควรได้ช่วยกันอนุรักษ์ และสนับสนุนส่งเสริมภูมิปัญญาเหล่านั้นให้คงอยู่ ตลอดไป

สุนันทา สุนทรประเสริฐ และคณะ (2548, หน้า 2) กล่าวว่าในอดีตจังหวัดสุพรรณบุรี เคยเป็นแหล่งภูมิปัญญาในด้านศิลปวัฒนธรรม โดยเฉพาะเพลงพื้นบ้าน แต่ในปัจจุบันเยาวชน น้อยคนนักที่จะร้องเพลงพื้นบ้านได้ ทั้งๆที่เพลงพื้นบ้านเป็นรากฐานร่องรอยบ่งชี้ให้เห็นถึง ความเจริญรุ่งเรืองทางวัฒนธรรม ความอยู่เย็นเป็นสุขของคนในท้องถิ่นแต่เป็นที่น่าเสียดายว่า เพลงพื้นบ้านซึ่งมีความผูกพันกับวิถีชีวิตของคนสุพรรณบุรีและคนไทยที่เคยมีมาช้านานเริ่ม เสื่อมถอย และกำลังถูกทับถมด้วยวัฒนธรรมสมัยใหม่ ความบันเทิงในด้านอื่นๆเข้ามาแทนที่ เบียดบังเพลงพื้นบ้านให้หมดความสำคัญและคงจะถูกกลืนหายไปในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของบัวผัน สุพรรณยศ (2535, หน้า 369) พบว่า เพลงอีแซวเป็นศิลปะการแสดงที่ยังคง นิยมจากประชาชนทั่วไปพอสมควร แต่อย่างไรก็ตามโอกาสที่จะหมดไปจากสังคมก็มีมาก เพราะศิลปินที่มีความรู้ความสามารถสูงมีอายุมากขึ้น บางคนถึงแก่กรรมและในขณะที่ศิลปินรุ่น ใหม่ที่มีความสามารถในการแสดงออกมีน้อย นอกจากนี้อิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกก็มีพลั ่งแรงมากขึ้น ดังนั้นจึงควรมีการอนุรักษ์เพลงอีแซวไว้ก่อนจะสูญหาย นอกจากนี้จากงานวิจัยของ อุบลรัตน์ กิจไมตรี (2544, หน้า 4) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรเพื่อถ่ายทอดเพลงอีแซว ภูมิปัญญาท้องถิ่นสุพรรณบุรี สำหรับนักเรียนประถมศึกษา หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521(ฉบับปรับปรุงพ.ศ.2533)กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามี ส่วนในการจัดการเรียนการสอนมีปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมภาคปฏิบัติ ส่วน ภาคทฤษฎีมีปราชญ์ชาวบ้าน ครูผู้สอนและผู้วิจัยร่วมกันจัดการเรียนการสอน และได้เสนอแนะ

ด้านเนื้อหาควรมีการสอดแทรกเรื่องคุณธรรมและมารยาทในการแสดง ครูผู้สอนควรได้รับการถ่ายทอดให้มีความรู้ความสามารถจากปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อจะได้มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนได้ เพราะครูจะมีเทคนิค จิตวิทยาและวิธีการถ่ายทอดที่เหมาะสมให้กับนักเรียน

จากแนวโน้มค่านิยมในการร้องเพลงพื้นบ้านของชาวสุพรรณบุรี กำลังจะลดน้อยถอยลงทุกที หากทุกคนวางเฉยเสียแล้ว เพลงพื้นบ้านก็อาจจะสูญหายไปอย่างไร้ร่องรอย ดังนั้นจึงจำเป็นที่ทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือร่วมใจกันอนุรักษ์เพลงพื้นบ้านอันแสดงถึงคุณค่าทางวัฒนธรรมไทยที่น่าหวงแหนควรแก่การรักษาให้คงอยู่คู่สุพรรณบุรีต่อไปตราบนานเท่านาน จากแนวคิดดังกล่าว การอนุรักษ์เพลงพื้นบ้านจึงเกิดขึ้นโดยมุ่งเน้นที่เยาวชนเป็นสำคัญ โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ยังคงพอมีกำลังอยู่บ้าง ได้มาถ่ายทอดศิลปะแขนงนี้ให้กับเยาวชน ซึ่งจะเป็นกำลังที่แข็งแกร่งของชาติในอนาคต (สุนันทา สุนทรประเสริฐ, 2544, หน้า 33) นอกจากนี้การจัดการศึกษาให้นักเรียนได้เรียนรู้ เรื่อง เพลงอีแซว ซึ่งเป็นเพลงพื้นบ้านของจังหวัดสุพรรณบุรีเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้เพลงอีแซวอยู่สืบไป เพราะนักเรียนจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น และซึมซับในคุณค่าของเพลงพื้นบ้าน จากการถ่ายทอดของผู้ที่มีความรู้ความสามารถ จะทำให้นักเรียนเกิดความรัก ความผูกพันในท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีในชุมชน โดยเฉพาะเรื่องเพลงอีแซว ดังนั้นถ้านักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับเพลงอีแซวจากศิลปินในท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถเป็นจำนวนมากที่อยู่ใกล้บริเวณโรงเรียนจะส่งผลให้นักเรียนสามารถนำความรู้และความสามารถในการแสดงเพลงอีแซวที่ได้รับ นำไปประกอบอาชีพได้ โดยไม่ต้องทิ้งถิ่นฐานบ้านเกิดไปหางานทำที่อื่น

ผู้วิจัยได้รับการถ่ายทอดความรู้เรื่องเพลงอีแซว จากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถในการแสดงเพลงอีแซว เช่น แม่ขวัญจิต ศรีประจันต์ (ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง ประเภทเพลงพื้นบ้านจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2539) และภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวบ้านอีกหลายท่าน พอที่จะมีความรู้ความสามารถถ่ายทอดการเรียนรู้ของเพลงอีแซว ซึ่งเป็นเพลงพื้นบ้านของจังหวัดสุพรรณบุรี ให้กับผู้เรียน ได้เรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมเพลงพื้นบ้านในท้องถิ่นและซึมซับในคุณค่าของเพลงพื้นบ้าน จะทำให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น และไม่ทอดทิ้งวัฒนธรรมที่ดี มีความรู้ความเข้าใจในด้านศิลปวัฒนธรรมเพลงพื้นบ้านของตน มีค่านิยมต่อการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของไทย เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมและสืบสานให้เพลงอีแซวดำรงอยู่คู่เมืองสุพรรณบุรีสืบไป แล้วถ่ายทอดให้คนรุ่นหลัง แล้วยังส่งผลให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับ นำไปประกอบอาชีพได้ และ จาก

การสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับการอนุรักษ์เพลงพื้นบ้าน(เพลงอีแซว)ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ในปีการศึกษา 2551 พบว่า มีโรงเรียนที่ร่วมอนุรักษ์เพลงพื้นบ้าน(เพลงอีแซว) อยู่ จำนวน 14 โรงเรียน จากจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 159 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 8.81 ข้อมูลสารสนเทศ(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรีเขต2, 2552) ซึ่งในสภาพปัจจุบัน การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านเพลงพื้นบ้านในสถานศึกษายังไม่เป็นที่แพร่หลาย ประกอบกับผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนชุมนุมเพลงอีแซว เพราะทางโรงเรียนมีโครงการจัดงานประจำปีของโรงเรียนทุกปีเพื่อหารายได้ให้กับโรงเรียนและจำเป็นต้องมีการแสดงของนักเรียนเพื่อเป็นการส่งเสริมความสามารถทางด้านดนตรี และมีการฝึกซ้อมเพลงพื้นบ้านเป็นประจำมีการเข้าร่วมแสดงในเทศกาลงานต่างๆ เป็นประจำ แต่ไม่ได้จัดทำเอกสารการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่เป็นระบบ

จากเหตุผลดังที่ได้กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงปัญหาและความสำคัญที่จะพัฒนาหลักสูตรเรื่อง การขับขานเพลงพื้นบ้านสืบสานเพลงอีแซวแฉ่วหวาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนวัดบ้านกรวด อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับผู้เรียนและสภาพท้องถิ่นของจังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีการปรับเนื้อร้องของบทเพลงอีแซวเป็นเรื่องเป็นตอน มีภาพประกอบ ซึ่งมีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับโครงการเยาวชนคนดีศรีสุพรรณ ซึ่งเป็นโครงการของจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นโครงการที่กำหนดขึ้นเพื่อพัฒนาเยาวชนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ โดยกำหนดเป้าหมายไว้ 11 ประการ คือเยาวชน คนดีศรีสุพรรณ ร่วมใจกันรักษาความสะอาด ช่วยชาติอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพียบพร้อมวิถีประชาธิปไตย นิยมไทยหมั่นออมและประหยัด ปฏิบัติตามหลักธรรมศาสนา มีจรรยาบรรณแบบไทย วินัยจราจร เคารพครุฑ ตรงเวลา เข้าแถวเรียงตามลำดับ ยอมรับกฎระเบียบร่วมกัน ไม่พัวพันยาเสพติด และได้สอดแทรกคุณธรรม เพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น เป็นการมุ่งพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกิดทักษะในการปฏิบัติและเกิดความรักในศิลปวัฒนธรรมเพลงพื้นบ้านในท้องถิ่นของตน จะทำให้นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น และไม่ทอดทิ้งวัฒนธรรมที่ดีงาม มีค่านิยมต่อการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของไทย มีความรู้สึกผูกพัน ห่วงแหนท้องถิ่นของตนเอง ส่งเสริมและเผยแพร่แก่คนรุ่นหลัง ซึ่งจะช่วยให้เพลงอีแซวดำรงคงอยู่คู่แผ่นดินไทยตลอดไป

ความมุ่งหมายการวิจัย

ความมุ่งหมายทั่วไปของการวิจัย เพื่อพัฒนาหลักสูตรเรื่อง การขับขานเพลงพื้นบ้านสืบสานเพลงอีแซวแฉ่วหวาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีความมุ่งหมายเฉพาะ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาหลักสูตรเรื่องการขับขานเพลงพื้นบ้านสืบสานเพลงอีแซวแฉ่วหวาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรเรื่อง การขับขานเพลงพื้นบ้านสืบสานเพลงอีแซว
แฉ่วหวาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรเรื่องการขับขานเพลงพื้นบ้านสืบสานเพลงอีแซวแฉ่วหวาน
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
4. เพื่อประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร เรื่องการขับขานเพลงพื้นบ้านสืบสานเพลงอีแซว
แฉ่วหวาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ความสำคัญของการวิจัย

1. นักเรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการปฏิบัติ เกี่ยวกับเพลงอีแซว
ได้ร่วมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น มีความรัก ความหวงแหน และมีเจตคติที่ดีต่อเพลงอีแซว
2. ได้หลักสูตรเรื่อง การขับขานเพลงพื้นบ้านสืบสานเพลงอีแซวแฉ่วหวานสำหรับ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดสุพรรณบุรี
3. เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนหรือผู้ที่สนใจ ในการจัดการเรียนรู้สำหรับชุมนุมเพลง
อีแซว หรือ ในการนำไปพัฒนาหลักสูตรในรายวิชาอื่นๆ เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของ
ผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่
 - 1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552
กลุ่มเจดีย์ยุทธหัตถี อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 11 โรงเรียน จำนวน 397 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของ
โรงเรียนวัดบ้านกรวด อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552
จำนวน 20 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)
2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา
 - 2.1 ตัวแปรต้นได้แก่หลักสูตรเรื่องการขับขานเพลงพื้นบ้านสืบสานเพลงอีแซว
แฉ่วหวาน
 - 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่
 - 2.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 2.2.2 ทักษะการปฏิบัติ
 - 2.2.3 เจตคติต่อเพลงอีแซว
3. เนื้อหา หลักสูตรการขับขานเพลงพื้นบ้านสืบสานเพลงอีแซวแฉ่วหวาน เป็น
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาของหลักสูตรเป็น 2 ส่วน คือ หลักสูตร

ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ภาคทฤษฎีประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของ เพลงอีแซว ขนบธรรมเนียมในการแสดงเพลงอีแซว ลักษณะคำประพันธ์ เครื่องดนตรีที่ใช้ในการแสดง และภาคปฏิบัติให้นักเรียนฝึกปฏิบัติจริงในการแสดงเพลงอีแซว

4. ระยะเวลาในการใช้หลักสูตร ผู้วิจัยได้จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ใช้ระยะเวลาสอนสัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง จำนวน 5 สัปดาห์ รวมระยะเวลา 15 ชั่วโมง

นิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหลักสูตรเดิมที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น ในลักษณะการเพิ่มรายละเอียดหรือปรับกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นมวลประสบการณ์ทั้งปวงที่จัดให้แก่ผู้เรียน โดยให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมและสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพความต้องการของผู้เรียน โดยมีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร 4) การประเมินผลและการปรับปรุงหลักสูตร

หลักสูตร เรื่อง การขับขานเพลงพื้นบ้านสืบสานเพลงอีแซวแ่วหวาน หมายถึง หลักสูตรกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนวัดบ้านกรวด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งหลักสูตรประกอบไปด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง ขอบข่ายเนื้อหาสาระ ระยะเวลา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและวัสดุอุปกรณ์ การวัดและประเมินผล ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

เพลงอีแซว หมายถึง เป็นเพลงพื้นบ้านชนิดหนึ่งของจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นเพลงร้องโต้ตอบขนาดยาว ซึ่งแสดงลักษณะของท้องถิ่น ตามสภาพความเป็นอยู่ และวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี นิยมเล่นกันแพร่หลายในจังหวัดสุพรรณบุรีและบริเวณใกล้เคียง มีลักษณะเด่นในการใช้สำนวนโวหารเชิงไหวเชิงพริบ มีทำนองค่อนข้างเร็ว มีลักษณะคำประพันธ์เป็นกลอนห้าเดียวคือมีคำสุดท้ายของวรรคหลังลงท้ายด้วยเสียงสระและเสียงพยัญชนะตัวสะกดเสียงเดียวกันทุกคำกลอน เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงเพลงอีแซวเพื่อให้จังหวะ ได้แก่ ฉิ่ง กรับ ตะโพน เป็นต้น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง มวลความรู้และประสบการณ์ของชาวบ้านในท้องถิ่นที่ได้มาจากการเรียนรู้และสั่งสมในการดำรงชีวิตสืบทอดกันมาตามวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมและนำองค์ความรู้นั้นมาแก้ปัญหาหรือปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมเพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ ความสามารถของนักเรียนที่เกิดจากการเรียนรู้ โดยพิจารณาจากคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ทักษะการปฏิบัติ หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การขับขานเพลงพื้นบ้านสืบสานเพลงอีแซวแฉวหวาน ซึ่งพิจารณาจากคะแนนที่ได้จากการวัดความสามารถในการร้องเกริ่นได้ถูกต้อง การร้องเนื้อเพลงอีแซวได้ถูกต้องตามเนื้อร้อง ทำนองและจังหวะ การร้องรับเป็นลูกคู่ได้ถูกต้อง การรำประกอบท่าทางได้สวยงามตามเนื้อร้อง และการกำกับจังหวะได้ถูกต้อง วัดได้จากแบบประเมินทักษะการปฏิบัติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

เจตคติต่อเพลงอีแซว หมายถึง ความรู้สึกความเชื่อ และความพึงพอใจ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในลักษณะที่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยใช้เครื่องมือแบบสอบถามวัดเจตคติต่อเพลงอีแซวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนวัดบ้านกรวด อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรการขับขานเพลงพื้นบ้านสืบสานเพลงอีแซวแฉวหวาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด และงานวิจัยต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางการศึกษาในการพัฒนาหลักสูตร พบว่า ไทเลอร์ (Tyler, 1950, p.1) ได้เสนอแนวคิดของการพัฒนาหลักสูตร ไว้ 4 ขั้นตอนดังนี้ 1) มีวัตถุประสงค์ทางการศึกษาอะไรบ้างที่โรงเรียนจะต้องให้เด็กได้รับ 2) มีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้างที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์เหล่านี้ 3) จะจัดประสบการณ์ทางการศึกษาเหล่านี้ให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร 4) เราจะทราบได้อย่างไรว่า ได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้แล้ว ส่วนทาบ (Hilda Taba, 1962, p.12) กล่าวถึงขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร ไว้ 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาความต้องการและความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคม 2) กำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษา 3) คัดเลือกเนื้อหาสาระที่เหมาะสมที่จะนำมาสอน 4) จัดลำดับเนื้อหาสาระ 5) คัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ 6) จัดลำดับประสบการณ์การเรียนรู้ 7) กำหนดสิ่งที่จะประเมินและวิธีประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับ สัจจ อูรอนันท์ (2532, หน้า 38) ได้เสนอขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรไว้ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) การกำหนดจุดมุ่งหมาย 3) การคัดเลือกและจัดเนื้อหาสาระ 4) การกำหนดมาตรฐานการวัดและประเมินผล 5) การนำหลักสูตรไปใช้ 6) การประเมินการใช้หลักสูตร 7) การปรับปรุงแก้ไข

จากการศึกษา เอกสารงานวิจัย แนวคิดและทฤษฎีของนักการศึกษาข้างต้น เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดและทฤษฎีของนักการศึกษามาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตร เรื่องการขับขานเพลงพื้นบ้านสืบสานเพลงอีแซวแฉวหวาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบ้านกรวด อำเภอดอนเจดีย์

จังหวัดสุพรรณบุรี โดยกำหนดรูปแบบการพัฒนาหลักสูตร ในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) โดยกำหนดแนวทางการวิจัยดังนี้

ขั้นที่ 1 วิจัย : การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ขั้นที่ 2 พัฒนา : การพัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง

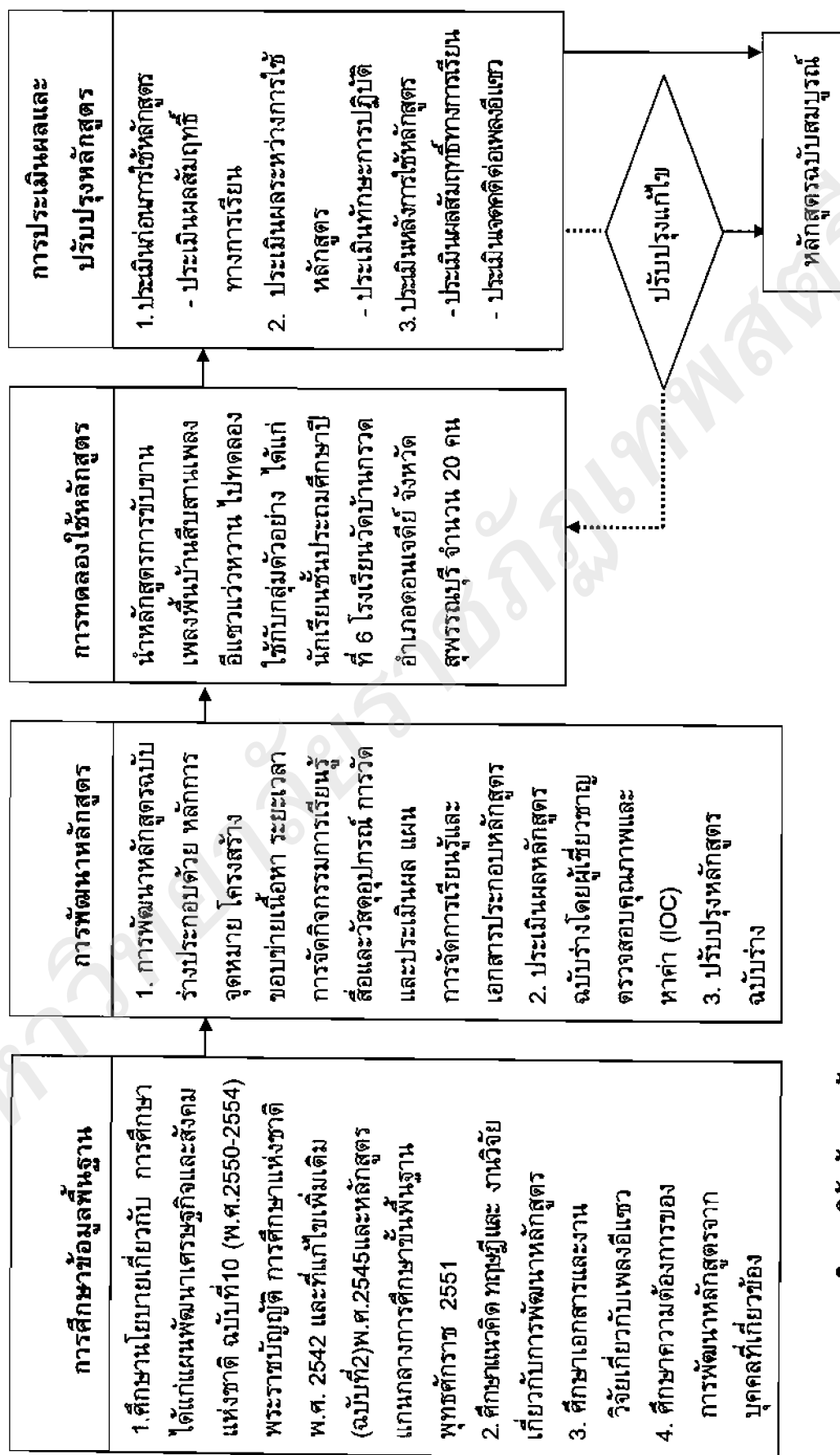
ขั้นที่ 3 วิจัย : การทดลองใช้หลักสูตร

ขั้นที่ 4 พัฒนา : การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

สมมติฐานการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการขับขานเพลงพื้นบ้านสืบสานเพลงฮีโร่แว่วหวาน
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยพัฒนาหลักสูตร